

opinie&debat

Het Nederlands Dagblad is ervan overtuigd dat de samenleving gediend is bij een open en respectvol gesprek. Deze pagina's vormen daar een vrijplaats voor.

blik op de week

BEELD AFP / FABRICE COFFRINI

Zullen ook in Nederland banken over de kop gaan?

Na de ophef over Amerikaanse en Zwitserse banken lijkt de rust nu weergekeerd. Was de bankenpaniek een storm in een glas water? Of is dit stilte voor de storm? Er zijn plekken in het systeem waar de stress toeneemt, schrijft econoom Ivo Arnold (verbonden aan de Erasmus School of Economics).

Het is opvallend hoe snel de afgelopen dagen de bankencrisis uit het nieuws is verdwenen. Na de ophef rond de Amerikaanse Silicon Valley Bank en het Zwitserse Credit Suisse, lijkt de rust weergekeerd. Even rammelden de financiële markten nog aan de grondvesten van de Deutsche Bank, een van de grootste banken van Europa, maar die bleef gelukkig overeind staan. Intussen krabbelen de aandelenkoersen van ING en ABN Amro langzaam op van hun dieptepunt in maart. Was de bankenpaniek een storm in een glas water? Of beleven we nu een stilte voor de storm en moet de echte bankencrisis nog losbarsten?

Dat is een moeilijke vraag. Elke bankencrisis is anders en kent zijn eigen onvoorspelbare beloop. Maar een vergelijking met de vorige bankencrisis kan toch inzichtgevend zijn. De crisis van vijftien jaar geleden had zijn oorsprong in de Amerikaanse huizenmarkt, waar op grote schaal hypotheek waren verstrekt aan hui-

zenbezitters met een slechte kredietwaardigheid. Deze rommelhypotheken werden vervolgens verpakt en doorverkocht als complexe financiële producten. Op een gegeven moment wist niemand meer hoe groot het risico was en wie risico liep. Het toezicht was onvoldoende scherp, waardoor banken te veel risico's namen en te weinig buffers opbouwden. Een groot onbekend risico met slap toezicht. Geen wonder dat het financieel systeem toen wankelde.

beginnersfout

Het beeld is nu diffuser. Hopelijk zijn de genoemde probleembanken uitzonderingen en is het financiële systeem over het algemeen veel veiliger dan voorheen. Credit Suisse kende een recente geschiedenis van schandalen en slechte investeringen en heeft daarmee het vertrouwen van klanten en beleggers verspeeld. SVB heeft gezondigd tegen het fundamentele beginsel dat een bank haar renterisico goed moet managen. Een

toevloed aan vluchtig spaargeld werd belegd in langlopende obligaties, die sterk in waarde daalden toen de rente begon te stijgen. Toen spaarders massaal hun geld opnamen, moesten deze obligaties met verlies worden verkocht. Het renterisico was niet goed afgedekt. Een beginnersfout in het bankiersvak.

Geen wonder dat het financieel systeem toen wankelde.

Wat de kwaliteit van het toezicht betreft, is het beeld gemengd. De Zwitserse autoriteiten hebben de problemen bij Credit Suisse te lang laten dooretteren, waardoor ze werden gedwongen om in te grijpen in de meest ongunstige omstandigheden, tijdens een crisis. Hoewel het samenvoegen van de bank met con-

current UBS wellicht onvermijdelijk was, resulteert dit wel in een 'waterhoofdbank' voor de Zwitsers. Deze overname heeft negatieve gevolgen voor de concurrentie en vergroot het systeemrisico. Intussen moet de Zwitserse belastingbetaler garant staan voor eventuele toekomstige verliezen. Ook de Amerikaanse toezichthouder maakt in deze crisis geen goede indruk. Het toezicht op met name de kleinere banken was onvoldoende scherp. De toezichthouder heeft ook verzuimd om te checken of Amerikaanse banken hun renterisico goed hebben afgedekt en een voorspelbare periode van stijgende rentestanden zonder kleerscheuren kunnen doorstaan.

eurogebied

Hoe gaat het in het eurogebied? Het Europese financiële stelsel staat er als geheel beter voor dan vijftien jaar geleden. De kapitaalbuffers zijn hoger en het toezicht is verscherpt, met name op de grote systeemrele-

vante banken. Ook lijkt het erop dat de Europese toezichthouders meer aandacht hebben besteed dan hun Amerikaanse collega's aan het monitoren van een effectieve beheersing van het renterisico door Europese banken. Kortom, dit is niet zoals in 2008, toen een giftig kredietrisico was uitgezaaid door het financiële stelsel en het onduidelijk was hoe erg het was en waar het zat. Betekent dit dat er in Nederland geen bank over de kop kan gaan? Helaas, de aard van bankieren maakt dat je dat nooit helemaal kunt uitsluiten. Banken zijn nu eenmaal private ondernemingen die winst proberen te maken door liquide spaargeld om te zetten in risicodragende en illiquide leningen en beleggingen. Dit is een inherent wankel constructie die zo goed mogelijk wordt verstevigd door kapitaalbuffers te eisen, erop toe te zien dat er niet te veel risico wordt genomen en door het geld van kleine spaarders te verzekeren. Ongelukjes zoals bij SVB kunnen dus altijd